

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno studenta	Bc. Magdalena Zemková
Téma práce	Transformace a deinstitucionalizace pobytových sociálních služeb zřizovaných samosprávou
Cíl práce	Cílem práce je analyzovat proces transformace pobytových sociálních služeb a zhodnotit dopady této transformace na poskytovatele a uživatele daných sociálních služeb ve zvoleném regionu.
Oponent diplomové práce	Mgr. Jan Mandys, Ph.D.

Hodnocení práce:

(hodnocení: 1 je výborný, ... , 4 je nevyhovující)

	1	1-	2	2-	3	4
1. Náročnost tématu	X					
2. Volba vhodné metodiky zpracování			X			
3. Splnění cílů práce		X				
4. Odborný přínos autora/rky			X			
5. Logický postup řešení	X					
6. Využití teoretických znalostí		X				
7. Návrh řešení		X				
8. Sběr dat, materiálů pro řešení		X				
9. Výstižný souhrn práce a vhodná klíč. sl. slova			X			
10. Průběžná citace použité literatury		X				
11. Formální úprava textu	X					
12. Formální úprava grafická (obrázky, ...)	X					
13. Celkové hodnocení práce			X			

Připomínky a otázky k obhajobě:

- Existují nějaké sociokulturní zvláštnosti Chrudimska a Hlinecka, které by tyto oblasti nějak výrazně odlišovali od zbytku regionu?
- Jsou současná národní (regionální) opatření aktivní politiky zaměstnanosti dle osobního názoru studentky dostatečné a motivující?

Na úvod je třeba zdůraznit, že autorka vedle toho, že si zvolila aktuální téma sociální politiky, zvolila téma, které je velmi obtížné na uchopení pro studenta naší fakulty. V její práci se totiž promítá zásadně jak ekonomické hledisko tak sociální. Informace o sociálních aspektech procesu transformace a deinstitucionalizace pobytových sociálních služeb nemohla studentka během svého studia prakticky nikde získat. Zároveň byť MPSV svůj projekt dle sdělení autorky prezentuje laické veřejnosti, neexistuje žádná veřejná kampaň, která by uvedený proces medializovala. Na základě toho musím tedy konstatovat, že se jedná z pohledu studenta naší fakulty o náročné téma, pokud má výsledek zohledňovat vedle ekonomických také společenské aspekty problematiky.

Autorka se s tématem vyrovnává přehledně. Práce obsahuje dostatek klíčových informací a je teoreticky řádně ukotvena. Použité zdroje jsou zcela relevantní a autorka nevynechala žádný zásadní zdroj, který se tématu týká. V případě, že autorka cituje takovou odbornou kapacitu,

jakou je např. M. Dolejší měla by spíše používat pro citaci přímo samotného autora než jeho sdělení, které použil jiný autor (v práci citovala Habiballa). Standardy kvality sociálních služeb je lepší citovat z aktuálního znění prováděcí vyhlášky číslo 505/2006 k zákonu o sociálních službách. Obzvláště v době, kdy probíhá jejich revize a informace o jejich znění se třísť a jediným platným dokumentem je zákonná norma. Přesto k teoretické části nelze mít zásadnější výhrady a zájemce o téma se dozví všechny zásadní informace prakticky v podobném duchu, jak jsou veřejně prezentovány. A to pohodlně na jednom místě.

Zásadnějším nedostatkem práce je fakt, že autorka využívá ke svým závěrům dle citace vlastní řízený rozhovor a v případě SWOT analýzy vlastní šetření. Tyto metody jsou zcela relevantní, chybou však je, že text nikde neobsahuje metodologii, tzn., jaké otázky byly kladeny v rozhovoru, proč byla zvolena tato metoda atd. Absence metodologie nedovoluje čtenáři seriózně uvažovat nad přednesenými závěry. Toto je největším nedostatkem celé práce. Dále lze vytknout, že autorka občas používá pojem klient a uživatel. Od roku 2007 je terminologie v sociálních službách jednotná, používá se pojem uživatel. Pojem klient je nicméně akceptovatelný, pouze je nezbytné využívat pouze jeden způsob, který je autorce bližší.

V rámci analýzy autorka píše, cituji: „Nepřetržitý růst nákladů organizace, při minimálních změnách v počtech klientů, se promítá i v rostoucích průměrných nákladech na klienta. Navýšení nákladů v roce 2007 téměř o 9 000 tis. Kč, bylo způsobeno růstem osobních nákladů, z velké části v důsledku transformace, ale i přijetím standardů kvality. V původním zařízení se pracovníci méně věnovali těm klientkám, které nebyly tolik fyzicky závislé na pomoci druhé osoby (byly schopné samy zvládat běžné úkony, jako je oblékání atd.). Právě na těchto klientkách se šetřil personál a péče se tak více soustředila na ty, které byly vysoce závislé na pomoci druhé osoby. **S přijetím standardů kvality tak museli pracovníci přímé obslužné péče věnovat čas i těmto klientkám, a to i přesto, že to nevyžadovaly.** – Předpokládám, že se jedná o zjištění autorky. Z něj je zřejmé, že v zařízení nebyl pochopen princip standardů kvality, který celá řada poskytovatelů chápe jako nezbytnost vnučovat uživatelům nechtěnou péči a nepochopení toho, co představuje individuální plánování včetně definice potřeby služby. Z hlediska ekonomického (dotací) se jeví jako efektivnější taková služba, která s menším počtem zaměstnanců pokryje potřeby většího počtu uživatelů bez ohledu na to, jakou péči vyžadují. Péči nejsou v tomto případě myšleny pouze potřeby biologické, ale zejména sociální.

Velmi podrobně se autorka věnuje modelu komunitní péče. V podmínkách ČR je to však spíše ideál než skutečnost. Nemáme nastaven systém komunitní péče a komunita selhává i v případě, kdy má napomoci plánovat sociální služby v obcích. Momentálně neexistují důkazy o tom, že komunitní péče bude lacinější, než stávající péče.

V jedné části autorka tvrdí, cituji: “Ve velké skupině lidí, kteří jsou příjemci sociální služby, není možné podporu a pomoc příliš individualizovat. Potřeby členů skupiny se přizpůsobují provozním podmínkám, kdy je stanoven čas koupání, vstávání, podávání jídla atd.“ V případě optimálního počtu pracovníků na určitý počet uživatelů lze i ve velkých zařízeních službu individualizovat. I z tohoto důvodu byl vytvořen institut inspekcí kvality, který dohlíží nad dodržováním standardů. Jediným faktickým výsledkem je však spíše deklarativní zjištění, že celá řada služeb je personálně poddimenzovaná, existuje vysoká fluktuace z důvodu nestabilního financování a zároveň platy v této oblasti s ohledem na pracovní zátěž dlouhodobě nemotivují pracovníky, aby v tomto odvětví zůstávali.

Dále autorka uvádí, cituji: „Předtím, než dojde k přestěhování klientů do komunitní péče, jsou v rámci každodenního nácviku rozvíjeny dovednosti, jako je vaření, praní, žehlení, mytí nádobí, zacházení s penězi, navazování nových vztahů atd., které byly v ústavním prostředí potlačovány (nahrazeny prací personálu) – moderní pojetí sociální práce a standardy kvality naopak bez rozdílu materiálně-technického zázemí nutí poskytovatele, aby přibližoval službu přirozenému prostředí, a uvedené aktivity jsou v domovech dnes už přiměřeně realizovány. Naopak byt' se o tom autorka okrajově zmiňuje, v praxi se setkáváme se zmatenými uživateli, kteří v zájmu humanizace byli vytrženi z prostředí, ve kterém často vyrůstali od dětství a na změnu nebyli dostatečně připraveni. Byt' se jedná o ojedinělé případy, transformace je nastavena fakticky často plošně nikoliv vždy individuálně.

Závěr práce svědčí o tom, že autorka umí zaujmout patřičné stanovisko, má na problematiku svůj názor, který opřela o seriózní sdělení. V těchto aspektech nemám zásadní výhrady, a byt' se z posudku může jevit, že ano, jedná se spíše o konfrontaci s realitou poznání, jež nemůže nabýt student naší fakulty, ale náleží studentům humanitních oborů pomáhajících profesí, kteří mají v dané problematice hlubší znalosti a často i faktickou praxi. Sdělené úvahy nad některými pasážemi mají spíše posloužit autorce jako reflexi její práce a do dalších úvah nad zpracovaným tématem. Téma bylo obtížná a splňuje parametry tohoto typu práce v souladu se studovaným oborem naší fakulty. Studentka využila svých znalostí ekonomických věd a zaměřila se na jeden z aspektů celého problému v dostatečné míře.

Klady: Ucelená teoretická základna vysvětlující proces transformace a deinstitucionalizace.
Nedostatky: Nepopsaná metodologie výzkumu. Téma zohledňuje sociální aspekty problému jen v omezené míře.

Práce je - ~~není~~ doporučena k obhajobě (nehodící se škrtněte)

Navržený klasifikační stupeň:

Výborně minus

Do rámečku vypsát slovní hodnocení z této škály: výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl/a

Oponent diplomové práce:

Jméno, tituly: Mgr. Jan Mandys, Ph.D.

Podpis:

V Pardubicích dne 28. 8. 2014